

Dokumenttype: Teknisk anvisning	Dok. nr.: TA-OP 31/41	Version: 1.2	Oprettet: 2009
Titel: Kortlægning af levesteder for gul stenbræk og blank seglmos	Gyldig fra: 20.5 2010		
	Sider: 1-10		

Teknisk anvisning til kortlægning af levesteder for gul stenbræk *Saxifraga hirculus* og blank seglmos *Hamatocaulis vernicosus*

Formål

Formålet med denne tekniske anvisning er at sikre, at kortlægning af levesteder for gul stenbræk og blank seglmos foretages efter en ensartet og reproducerbar metode.

Oversigt

Den tekniske anvisning for kortlægning af levesteder for gul stenbræk og blank seglmos omfatter følgende punkter:

1. Overordnet beskrivelse af metode
2. Identifikation og afgrænsning af levesteder
3. Undersøgelse af levestedets tilstand
4. Referencer

Bilag 1: Registreringsskema

Bilag 2: Liste over følgearter på levesteder for gul stenbræk og blank seglmos

1. Overordnet beskrivelse af metode

1.1 Generelt

Kortlægning af levestederne bygger på en metode, hvorefter der på lokaliteterne foretages en vurdering af den arealmæssige afgrænsning af arternes levested (se afsnit 2) og en vurdering af levestedets tilstand ud fra en række indikatorer (se afsnit 3). Kortlægningen finder sted på nuværende, tidligere og potentielle levesteder for gul stenbræk og blank seglmos begrundet i, at sjældne arter formentlig kun vil forekomme på en mindre del af de lokaliteter, der opfylder arternes formodede levestedskrav. Sikring af gunstig bevaringsstatus på langt sigt forudsætter således opretholdelse af både de levesteder, hvor arterne aktuelt forekommer og af egnede levesteder, hvor arterne ikke registreres på besigtigelsestidspunktet.

1.2 Kortlægning indenfor Habitatområderne

Kortlægningen omfatter nuværende og potentielle levesteder for gul stenbræk og blank seglmos i de habitatområder, hvor arterne indgår i udpegningsgrundlaget (Tabel 1).

Tabel 1. Habitatområder hvor gul stenbræk og blank seglmos indgår i udpegningsgrundlaget, der blev revideret i 2008. o og + markerer habitatområder, hvor henholdsvis gul stenbræk og blank seglmos indgår i udpegningsgrundlaget. * markerer habitatområder, hvor gul stenbræk og blank seglmos blev inkluderet i grundlaget som følge af revisionen.

Habitatområde	Område nr.		Areal (ha)
Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal	15	*	18.907
Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø	20	+	8.748
Kielstrup Sø	22	o	509
Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø	28	o	25.583
Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal, samt Skravad Bæk	30	o	23.513
Tjele Langsø og Vinge Møllebæk	33	+	676
Rosborg Sø	37	o	74

Bredsgård Sø	38	O +	172
Mønsted og Daugbjerg Kalkgruber og Mønsted Ådal	39		740
Hjelm Hede, Flyndersø og Stubbergård Sø	41	+	2170
Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov	49	o +	5.572
Nørrebæk ved Tvilho	76	+	42
Roskilde Fjord	120	+	13.473
Bagholt Mose	140	+	14
Kastbjerg Ådal	223	+	1125

1.3 Definitioner

Følgende termer anvendes i den tekniske anvisning:

- **Lokalitet.** Betegner et samlet, afgrænset område, der omfatter ét eller flere levesteder. Eksempler på lokaliteter er f.eks. dele af en ådal, et rigkærsområde med småsøer og pilekrat etc. For gul stenbræk og blank seglmos udvælges lokaliteterne ud fra viden om arternes nuværende og tidligere levesteder samt potentielle levesteder med forekomst af vældmoser med næringsfattigt, ensvarmt grundvand (se Goldberg m.fl. 2006, Wind 1994, Wind m.fl. 1999). På hver lokalitet udvælges et antal besøgsarealer, der undersøges med henblik på identifikation og afgrænsning af levesteder for arterne.
- **Besøgsareal.** På forhånd udvalgte arealer, der ud fra ortofoto vurderes at være af ensartet karakter på lokaliteten. Et besøgsareal kan bestå af ét stort sammenhængende areal eller flere adskilte arealer af ensartet karakter.
- **Levested.** Samlebetegnelse for nuværende og potentielle arealer, der opfylder arternes formodede levestedskrav.
- **Aktuelt levested.** Det areal på lokaliteten, hvor arterne aktuelt forekommer.
- **Potentielt levested.** Det areal på lokaliteten, hvor det abiotiske miljø (pH, næringsstatus og fugtighed) opfylder arternes formodede levestedskrav, men hvor arterne ikke er til stede på besigtigelsestidspunktet. De potentielle levesteder omfatter både arealer med en optimal drift og arealer under tilgroning, hvor det vurderes at genoptagen græsning/høslæt kan genskabe en tilstand, der er gunstig for gul stenbræk og blank seglmos. De potentielle levesteder kan identificeres og afgrænses ved hjælp af listen over følgearter (se Bilag 2), der forekommer i vældmoser med næringsfattigt, ensvarmt grundvand.
- **Følgeart.** En række arter, der i felten kan bruges som indikatorer for, at et areal er et potentielt levested for arten (se Bilag 2).
- **5 m cirkel.** En dataindsamlingscirkel med radius 5 m. I cirklen indsamles information om vegetationens artsammensætning.

2. Identifikation og afgrænsning af levesteder

2.1 Identifikation af levesteder

Indledningsvis foretages en udvælgelse af lokaliteter i de habitatområder, hvor arterne forekommer på udpegningsgrundlaget (Tabel 1). Der tages udgangspunkt i den eksisterende viden om både de nuværende og tidligere lokaliteter med forekomst af gul stenbræk og blank seglmos og i de potentielle levesteder med forekomst af vældmoser med næringsfattigt, ensvarmt grundvand. Den eksisterende kortlægning af habitatnaturtyper og/eller § 3-områder kan anvendes i udvælgelsen.

For hver lokalitet udvælges ét eller flere besøgsarealer, og der indtegnes en foreløbig afgrænsning af gul stenbræks og blank seglmos' levesteder på ortofoto til brug for feltundersøgelsen. Tilsvarende indtegnes en foreløbig afgrænsning af potentielle levesteder på ortofoto.

2.2 Afgrænsning af levesteder i felten

I felten foretages den endelige afgrænsning af det eller de levesteder samt af de potentielle levesteder, der forekommer på lokaliteten. Ved identifikationen og afgrænsningen af levesteder og de potentielle levesteder inddrages forekomster af følgearter (Bilag 2).

Gul stenbræk og blank seglmos vokser i lysåbne væld og vældmoser med fremsivende, ensvarmt vand året igennem (eksempelvis paludellavæld), hvor næringsindholdet er lavt. Arterne er specifikt knyttet til vældmoser med et lavtvoksende vegetationsdække med rigelige forekomst af mosser (se Bilag 2).

På overskuelige, ensartede og lettilgængelige lokaliteter vil det ofte være muligt at afgrænse levestederne for gul stenbræk og blank seglmos fra et eller få centrale udkigspunkter. Er levestedet opdelt på flere adskilte arealer, der eksempelvis har forskellige driftsformer, består af en mosaik vegetationstyper, eller der er tale om større, uoverskuelige eller vanskeligt tilgængelige arealer, kan det være nødvendigt at vandre arealerne igennem og undersøge de terrænskel og farveforskelle, der kan erkendes på ortofoto.

Arternes levested afgrænses som arealer, hvor gul stenbræk og blank seglmos forekommer på under besigtigelsen (nuværende levested), og arealer, hvor det abiotiske miljø og til dels også driften lever op til arternes formodede levestedskrav, men hvor arterne ikke registreres under besigtigelsen (det potentielle levested). De dele af lokaliteten, hvor det abiotiske miljø ikke opfylder arternes levestedskrav, kortlægges ikke.

På store og heterogene lokaliteter kan det være nødvendigt at kortlægge arealer, der udgør en mosaik af egnede og uegnede levesteder. På registreringsskemaet angives, hvor stor en andel af det kortlagte areal, der er egnet levested for gul stenbræk og blank seglmos.

Gul stenbræk og blank seglmos har forskellige økologiske krav til levestederne, hvorfor det er vigtigt at udfylde et registreringsskema for hver art, hvis begge forekommer på lokaliteten. Det er ligeledes vigtigt på registreringsskemaet at anføre om det er den ene eller begge arter, der er søgt efter på lokaliteter, hvor ingen af arterne registreres ved kortlægningen.

Den endelige afgrænsning af arternes levested på lokaliteten indtegnes på ortofoto eller angives ved UTM koordinaterne af det kortlagte areals hjørnepunkter.

Den endelige afgrænsning af artens levested på lokaliteten indtegnes på ortofoto eller angives ved UTM koordinaterne af det kortlagte areals hjørnepunkter (Figur 1).

Figur 1. Kortlægning af levesteder for gul stenbræk og blank seglmos. Besøgsarealet er markeret med en fuldoptrukken rød linie på ortofoto. Det er i felten vurderet, at en mindre del af arealet opfylder arternes formodede levestedskrav og udgør det kortlagte levested - markeret med fuldoptrukket gul linie. Levestedet omfatter også partier af mosen, hvor arternes formodede krav til levestedet er opfyldt, men hvor arterne ikke er registreret under besigtigelsen. På figuren er vist en mulig placering af dokumentationscirklen. Den røde prik kan anvendes til at markere feltregistreringer for arterne, men er ikke medtaget på figuren.

2.3 Stamoplysninger

Feltundersøgelsen forberedes ved notering af en række stamdata for lokaliteten på registreringsskemaet (Bilag 1). Det drejer sig om lokalitetsnavn og ID, dato, habitatområdenummer, areal, ejerforhold (stat, kommune eller privat), inventør og miljøcenter.

3. Undersøgelse af levestedets tilstand

Til vurdering af levestedernes tilstand indsamles data for en række tilstandsindikatorer (Tabel 2, side 5) på de kortlagte levesteder. Indikatorerne er baseret på de kriterier for gunstig

bevaringsstatus for gul stenbræk og blank seglmos, som er defineret i Søgaard m.fl. (2005) og praktisk udmøntet i Søgaard m.fl. (2008).

Da der kan være en vis variation i tilstanden på et givent levested, foretages der en procentvis opdeling af levestedet i arealkategorierne A og B hvor:

- A) er de upåvirkede arealer, dvs. de kalkrige arealer med fremvældende grundvand, lavtvoksende rigkærvegetation og lavt næringsindhold (vurderet på artsindhold), og
- B) er de letpåvirkede arealer, dvs. de arealer der er svagt næringspåvirkede (vurderet på artsindhold), med let forstyrret hydrologi og/eller begyndende opvækst af højt voksende urter samt evt. spredt forekomst af vedplanter.

Den procentvise fordeling mellem kategori A- og B-arealer føres ind i registreringskemaet (Bilag 1).

3.1 Tilstandsindikatorer

For de kortlagte levesteder indhentes oplysninger om følgende indikatorer for naturgrundlag og naturindhold:

- *Forekomst af gul stenbræk og blank seglmos*
- *Artssammensætning*
- *Vegetationsstruktur*
- *Pleje og hydrologi*
- *Afstand til nærmeste bestand*

Ved komplekse levesteder vil det være hensigtsmæssigt at foretage en underopdeling og foretage særskilte registreringer af tilstanden jvf. ovenfor.

Forekomst af gul stenbræk og blank seglmos

Her anføres et overordnet skøn over bestandens arealdækning, når arterne findes. Hvis arten optræder i flere bestande på samme levested adskilt af potentielle levesteder, adderes arealet af de registrerede bestande og indføres i registreringskemaet. Bestandenes arealdækning vurderes efter følgende to skalaer, da der hermed er taget hensyn til størrelsen af de to arter og den viden, der er oparbejdet i NOVANA perioden 2004-2009 om bestandenes udstrækning på de kendte lokaliteter:

Gul stenbræk

1. -1 m²
2. 1-9 m²
3. 10-99 m²
4. 100-999 m²
5. 1.000- m²

Blank seglmos

1. 1-9 cm²
2. 10-49 cm²
3. 50-99 cm²
4. 100-299 cm²
5. 300- cm²

Artssammensætning

Gul stenbræk og blank seglmos er begge lavtvoksende, konkurrencesvage arter. Gul stenbræk vokser i moslaget og danner dels vandret krybende udløbere, dels lodrette blomsterskud på op til 20 cm højde. Blank seglmos er en del af moslaget og sætter kun sjældent sporhuse. De er derfor meget følsom overfor konkurrence fra det øvrige vegetationsdække om lys og vand i de vældmøser med næringsfattigt, ensvarmt grundvand, hvor de forekommer. Derfor er det derfor vigtigt at få dokumenteret artssammensætningen og at få et mål for det abiotisk miljø af på arternes levesteder.

- *Artssammensætning* – Vegetationsdækkets artssammensætning registreres i en dokumentationscirkel med en radius på 5 m. Her registreres alle rodfæstede karplanter (blomstrende og vegetative) samt ikke-rodfæstede vedplanter, hvor kronedækket indgår i feltet. Centrum af dokumentationsfeltet placeres i et homogent område, der repræsenterer den gennemsnitlige tilstand på levestedet. Hvis levestedet er opdelt i kategori A- og B-arealer, udlægges dokumentationscirklen i et område, der repræsenterer tilstanden i kategori A-arealet (det mest upåvirkede areal).

Dokumentationscirkelns centrum stedfæstes ved hjælp af GPS.

Vegetationsstruktur

Vegetationsstrukturen er en god indikator for levestedernes aktuelle tilstand, hvilket er en forudsætning for at opretholde bestandene med gul stenbræk og blank seglmos. Dækningsgraden af hvert enkelt element i vegetationsdækket vurderes på en 5-trins skala ud fra en visuel vurdering af vegetationsstrukturen. Bemærk, at den samlede dækningsgrad ikke summerer op til 100 %. Da vegetationsdækket oftest er lagdelt, kan den samlede dækningsgrad overstige 100 %.

- *Arealandel uden vegetationsdække* - Der anføres en skønnet dækningsgrad af blotlagt jordbund eller blottet sand/tørv, der som følge af forstyrrelser (f.eks. oversvømmelser, tråd og erosion) fremstår uden vegetationsdække. Forekomsten af blotlagt jordbund er formodentlig vigtig for etableringen af nye planter af gul stenbræk og blank seglmos. Fremspiring formodes at kræve en vis fugtighedsgrad, hvorfor det skønnes, at forekomsten af en mosaik af lavtvoksende urter i kombination med et moslag isprængt vegetationsløse huller i vældområder er til gavn for frø- og sporespiring. Et fladedækkende vegetationsdække på en lokalitet vil formodentlig hæmme mulighederne for fremspiringen af gul stenbræk og blank seglmos.
- *Arealandel med mosdække* - Der anføres en skønnet dækningsgrad af mosser.
- *Arealandel med urtevegetation under 15 cm* - Der anføres en skønnet dækningsgrad af lavtvoksende urter. Højt voksende vegetation, der ligger ned som et kompakt tæppe, vurderes ud fra vegetationsdækkets højde i opret tilstand. På gode levesteder er arealandelen af lavtvoksende urter høj.
- *Arealandel med urtevegetation 15-50 cm* - Der anføres en skønnet dækningsgrad ud fra en visuel vurdering af vegetationen i opret tilstand.
- *Arealandel med urtevegetation over 50 cm* - Der anføres en skønnet dækningsgrad af højt voksende urter.
- *Arealandel med vedplanter (kronedække)* - Dækningsgraden af vedplanter vurderes ud fra luftfoto suppleret med en vurdering i felten. Vedplanter er træer og buske med livsformen fanerofyt, jvf. Dansk feltflora (Hansen 1981).

Pleje og hydrologi

Plejens omfang og effekt f.eks. som følge af afgræsning eller høslæt er en god indikator for mulighederne for at holde vegetationsdækket lavt og dermed levestederne lysåbne. Hydrologien f.eks. i form af dræning og vandindvinding er en god indikator for mulighederne for at opretholde den nuværende vegetations sammensætning, eller om der er ved at ske forandringer af vegetationen. Dette identificeres normalt ved, at mere tørketolerante arter indfinder sig i vegetationsdækket på lokaliteterne.

- *Arealandel med græsning/høslæt*. Gul stenbræk og blank seglmos er afhængige af en lysåben vegetationsstruktur på levestedet, hvilket forudsætter pleje i form af græsning eller høslæt, der hindrer tilgroning med højt voksende urter og vedplanter. Afgræsning vil typisk være synlig i form af indhegning, gødningsklatter, nedbidt urtevegetation og ubidte buske og træer. Høslæt vil ofte være synlig i form af en nedskåret eller slettet vegetationshøjde uden opvækst af vedplanter. Øvrig pleje kan være busk- og kratrydning eller anden indsats for at holde vegetationsdækket lysåbent og lavtvoksende. Ud fra luftfotos vurderes, på en skala fra 1-5, hvor stor en andel af arealet, der afgræses eller plejes med høslæt.
- *Afvanding*. Tegn på afvanding kan være synlige grøfter eller drænrørsudledninger. Ud fra luftfotos og en vurdering i felten angives på en skala fra 1-5, hvor stor effekt afvanding har på vegetationens artssammensætning. Her vil de tre første trin være af betydning ved den første kortlægning, mens trin 4 og 5 er relevante ved genbesøg for at kunne dokumentere en eventuel forringelse af levestedet.
 - 1) *Ingen afvanding. Intakt og veludviklet fugtigbundsvegetation*. Der er ikke tegn på afvanding i form af grøfter eller dræn, ligesom der ikke er kendskab til vandindvinding på eller ved levestedet. Fugtigbundsvegetationen er intakt og veludviklet på levestedet.
 - 2) *Afvanding forekommer. Dominans af fugtigbundsplanter*. Der er tegn på afvanding, f.eks. i form af grøfter i periferien af levestedet, men vegetationen er stadig domineret af arter knyttet til fugtig og våd bund på levestedet.
 - 3) *Afvanding tydelig. Fugtigbundsplanter udbredte*. Afvandingen er tydelig, f.eks. i form af et udrettet vandløb nedenfor en eng. Der er dog stadig en rig forekomst af arter knyttet til fugtig og våd bund på levestedet.

- 4) *Afvanding udbredt. Fugtigbundsplanter spredt forekommende.* Afvandingen er her ganske udbredt, f.eks. ved vedligeholdte dræn på levestedet. Vegetationen er domineret af tørbundsplanter, med spredte forekomster af arter knyttet til fugtig og våd bund på besøgsarealet.
- 5) *Fuldstændig afvandet. Fugtigbundsplanter sjældne.* Levestedet er fuldstændigt afvandet, og der er kun en meget sporadisk forekomst (eller fravær) af arter knyttet til fugtig og våd bund på levestedet.

Afstand til nærmeste bestand

Selv om de hidtidige undersøgelser af gul stenbræks genpuljerne ikke har kunnet påvise genetisk variation i og imellem de danske bestande, er der grund til at antage, at afstanden til eksisterende bestande har betydning for muligheden for nykolonisering af ikke-besatte levesteder. Der findes ikke tilsvarende genetiske undersøgelser af den danske bestand af blank seglmos.

- *Afstand til nærmeste kendte bestand* – Beregnes i GIS på baggrund af eksisterende oplysninger om gul stenbræk og blank seglmos forekomster i Danmarks Naturdata, lokalkendskab eller i litteraturen (Wind m. fl. 1999, Goldberg m. fl. 2006).

Data vedrørende tilstandsindikatorer indføres i registreringskemaet (bilag 1).

3.2 Forslag til tilstandsvurdering af levesteder for gul stenbræk og blank seglmos

I Tabel 2 er givet et forslag til, hvorledes levestedernes tilstand kan beskrives på en skala fra I til V ud fra de indikatorer, der indsamles i den operationelle overvågning af arterne. Det endelige system til vurdering af levestedernes tilstand afventer indsamlingen af data efter denne tekniske anvisning.

Tabel 2. Gul stenbræk og blank seglmos. Indikatorer til vurdering af levesteder i kategorierne I – V. Kategoriseringer er fastlagt efter det bedste skøn.

Indikatorer / Kategorier	I	II	III	IV	V
Blotlagt jordbund	0-5 %	6-10 %	11-30 %	31-75 %	76-100 %
Arealandel med mosser	76-100 %	31-75 %	11-30 %	6-10 %	0-5 %
Urtevegetation under 15 cm	76-100 %	31-75 %	11-30 %	6-10 %	0-5 %
Urtevegetation lavere 15-50 cm	0-5 %	6-10 %	11-30 %	31-75 %	6-100 %
Urtevegetation over 50 cm (høje stauder)	0-5 %	6-10 %	11-30 %	31-75 %	6-100 %
Vedplanter med kronedække	0 %	1-10 %	11-30 %	31-75 %	76-100 %
Afstand til nærmeste bestand	På lokalitet	< 2 km	2-10 km	11-25 km	> 25 km

4. Referencer

Goldberg, I., Knudsen, T.R., Poulsen, R.S. & Ebbensgaard, T. 2006: Status for Blank Seglmos i Danmark. - URT 30.3: 78-84.

Hansen, K. 1981: Dansk feltflora. - Gyldendal. København.

Nygaard, B., Ejrnæs, R., Baattrup-Pedersen, A. & Fredshavn, J. (2009): Danske plantesamfund i moser og enge - vegetation, økologi, sårbarhed og beskyttelse. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. - Faglig rapport fra DMU nr. xxx

Søgaard, B., Skov, F., Ejrnæs, R., Nielsen, K.E., Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Bregnballe, T., Madsen, J., Baattrup-Pedersen, A., Søndergaard, M., Lauridsen, T.L., Møller, P.F., Riis-Nielsen, T., Buttenschøn, R.M., Fredshavn, J., Aude, E. & Nygaard, B. (2005): Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. 462 s. - Faglig rapport fra DMU, nr. 457, 3. udg.

Søgaard, B., Pihl, S., Wind, P., & Fredshavn, J. 2008: Tilstandsvurdering af levesteder for arter. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. 72 s. – Faglig rapport fra DMU nr. 661.

Wind, P. 1994: Botaniske lokaliteter. Bind 11. Status og forvaltningsbehov. - Miljø- og Energiministeriet. Skov- og Naturstyrelsen. København. Tekst- og bilagsbind 70 + 94 sider.

Wind, P., Stoltze, M., Fog, K., Guldager, D., Christiansen, L.B. & Rybacki, M. 1999: Overvågning af rødlistede arter 1998. Danmark. Naturovervågning. - Danmarks Miljøundersøgelser. Arbejdsrapport fra DMU nr. 110.

Dokumentet er udgået

Bilag 1 - Registreringsskema

Kortlægning af levesteder for gul stenbræk *Saxifraga hirculus* og blank seglmos *Hamatocaulis vernicosus* (Ét skema pr. levested pr. art)

Stamdata			
Lokalitetsnavn:	Lokalitets-ID:	Dato:	
Habitatområde:	Ejerforhold (sæt x)		
	Stat	Kommune	Privat
Miljøcenter:	Inventør:		

Arealoplysninger			
Kode	Arealtilstand	Andel af levestedets areal (%)	Levestedets andel af det kortlagte areal: For mosaikforekomster angives her for en andel af det kortlagte areal, der vurderes som egnet som levested for mygblomst (%). På homogene arealer er andelen 100 %.
A	Upåvirket areal		Andel af kortlagt areal (%)
B	Let påvirket areal	Dokumentationscirkels centrum	
		UTM-x	UTM-y
		1	1

Forekomst af gul stenbræk

Arealklasser				
1) -1 m ²	2) 1-9 m ²	3) 10-99 m ²	4) 100-999 m ²	5) 1.000- m ²

Forekomst af blank seglmos

Arealklasser				
1) 1-9 cm ²	2) 10-49 cm ²	3) 50-99 cm ²	4) 100-299 cm ²	5) 300- cm ²

Vegetationsstruktur

Arealandel uden vegetationsdække				
1) 0-5%	2) 5-10%	3) 10-30%	4) 30-75%	5) 75-100%

Arealandel med mosser				
1) 0-5%	2) 5-10%	3) 10-30%	4) 30-75%	5) 75-100%

Arealandel med urtevegetation under 15 cm				
1) 0-5%	2) 5-10%	3) 10-30%	4) 30-75%	5) 75-100%

Arealandel med urtevegetation 15-50 cm				
1) 0-5%	2) 5-10%	3) 10-30%	4) 30-75%	5) 75-100%

Arealandel med urtevegetation over 50 cm				
1) 0-5%	2) 5-10%	3) 10-30%	4) 30-75%	5) 75-100%

Arealandel med vedplanter (kronedække)				
1) 0%	2) 1-10%	3) 10-25%	4) 25-50%	5) 50-100%

Supplerende indeks					
Afstand til nærmeste bestand	1) På lokalitet	2) < 2 km	3) 2-10 km	4) 11-25 km	5) > 25 km
Sæt x (kun én kategori)					

Hydrologi					
Afvanding	1) Ingen afvanding. Veludviklet fugtig- bundsvegetation	2) Nogen afvanding Fugtighedsplan- ter udbredte	3) Afvanding tyde- lig. Fugtigheds- planter pletvist	4) Afvanding ud- bredt. Fugtig- bundsplanter hist og her	5) Fuldstændig Afvandet. Fugtig- bundsplanter mangler.
Sæt x (kun én kategori)					

Drift/pleje					
Arealandel med græsning/høslæt	1) 0-5 %	2) 5-10 %	3) 10-30 %	4) 30-75 %	5) 75-100 %
Sæt x (kun én kategori)					

Bemærkninger:

Dokumentet er udgået

Dokumentet er udgået

Bilag 2.

Liste over følgerarter på levesteder for gul stenbræk og blank seglmos

Forekomsten af følgende arter kan være med til at identificere og afgrænse levesteder for blank seglmos og gul stenbræk. Arterne forekommer bl.a. i næringsfattige vældmoser med næringsfattigt, ensvarmt grundvand.

Mosser og levermosser
<i>Drepanocladus aduncus</i> – rige forekomster
<i>Scorpidium cossonii</i> – rige forekomster
Stor skorponsmos (<i>Scorpidium scorpioides</i>)
<i>Brachythecium rivulare</i> – rige forekomster
<i>Bryum pseudotriquetrum</i> – rige forekomster
<i>Helodium blandowii</i>
<i>Philonotis fontana</i> – rige forekomster
<i>Paludella squarrosa</i>
<i>Tomentypnum nitens</i>
<i>Sphagnum teres</i> - rige forekomster
<i>Sphagnum warnstorffii</i>
<i>Spagnum contortum</i>
<i>Marchantia polymorpha</i>
Græsser og halvgræsser
Hunde-hvene (<i>Agrostis canina</i>)
Trindstænglet star (<i>Carex diandra</i>)
Krognæb-star (<i>Carex lepidocarpa</i>)
Loppe-star (<i>Carex pulicaris</i>)
Smalbladet kæruld (<i>Eriophorum angustifolium</i>)
Bredbladede urter
Kragefod (<i>Potentilla palustris</i>)
Leverurt (<i>Parnassia palustris</i>)
Eng-viol (<i>Viola palustris</i>)
Kær-dueurt (<i>Epilobium palustre</i>)
Bukkeblad (<i>Menyanthes trifoliata</i>)
Vedplanter
Spyd-pil (<i>Salix hastata</i> ssp. <i>vegana</i>)

Bemærkning:

Selv om bukkeblad, kragefod og smalbladet kæruld også er udbredt i sure og næringsfattige moser, vil netop forekomsten af disse arter i væld og kilder være med til at indikere næringsfattige levevilkår.

Dokumentet er udgået